

Za celo leto K 30.—
za pol leta 15.—
za četrta leta 7.50
za 1 mesec 2.50

Posamezna številka 80 vin.

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuju, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), pritličje, levo.
Rokopisi se ne vrnejo.

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Štev. 16

Ptuj, 18. aprila 1920

II. letnik

Javen shod JDS. v Ormožu.

V nedeljo, dne 18. aprila 1920

se vrši v Ormožu ob 8. uri zjutraj

javen shod

na katerem poročajo člani bivše demokratske vlade.

Zborovanje za dobavo elektrike iz Fale.

V ponedeljek, dne 12. aprila se je vršilo v Ptuj prvo zborovanje zaradi dobave električnega toka iz Fale nad Mariborom.

Velik obisk je kazal, da je zanimanje in pravo umevanje za električno silo največje. Prišli so zastopniki mariborskega okraja, slovenjebistriškega in konjskega okraja, Slovenje Bistrice in Konjice, Ormoža in Ljutomer, ormoškega in ljutomerskega okraja, Gornje Radgone in Murske Sobote; nadalje pa iz Čakovca in Varaždina, kakor iz mnogih okoliških občin ptujskega polja, ki leže bliže Ptuja.

Zborovanje je otvoril vladni komisar g. dr. Senčar in pozdravil zastopnike raznih mest, trgov in občin; nato je pojasnil gosp. Čuček kot predsednik odseka za dobavo elektrike v Ptuj, kako bi mi prišli najhitreje do električne moči za razsvetljavo in za gonilno moč.

Ta električna centrala, ki jo je sezidala že deloma pred vojsko, deloma med vojsko štajerska električna družba, je sedaj za nas najboljša prilika, da dobimo v najbližnjem času res tako zaželeno elektriko.

VZGOJA.

Pri fari je zazvonilo z vsemi zvonovi in povabilo ljudi k večernicam. Zadnji obiskovalci — nekaj fantov, ki so dozdej stali pod lipo — so hoteli v cerkev, da ne zamudijo blagoslova. Že so se oglasile orgle in ubrano petje je zadonelo tja do prve vaške krčme. Zidarju Škrjancu pa očitno ni bilo do cerkve, kajti ko je zaslišal glas iz zvonika, je hitro iztočil zadnje vino in pomolil prazno steklenico gostilničarju, rekoč: „Žehelj, še pol litra, tukajle!“ Potem je pa prijel poln kozarec in kakor v opravičilo dejal pivcem, ki so sedeli pri isti mizi:

„Človek trpi celi teden ko živina, zato si ga mora privoščiti nekoliko v nedeljo, da si nabere novih moči.“

Gostje — par zapitih kmetov in nekaj lesarjev — so mu molče pritrdili s tem, da so eden za drugim povzdignili kozarce k ustom. Zidarjeva žena je pa rekla:

„Bova morala iti, otroci težko čakajo doma in lačni so, ker ni nikogar, da bi jim skuhal.“

Kar tako v en dan je rekla take besede in videlo se je, da se ji ne mudi nikamer. Tako prijetno se je dalo sedeti tu v hladu pod hodnikom in gledati tja po trati proti reki, ki je hitela v hitrem teku v brezdalj.

Ako pomislimo, da je ta ogromna vodna stavba na Fali se začela zidati tedaj, ko še ni bilo tako silno vse drago in ako ta ves električni tok, ki ga proizvaja, razproda v druge kraje, kar je brezdvomno, potem moremo premisliti, koliko let bode preteklo, da bi se zopet zamogla dozidati zopet druga taka električna centrala. Po današnjih ogromno naraslih stroških za vsako večje zidanje se vsakemu premišljenemu človeku zdi, da bo mogoče 20 do 30 let potrebno čakati.

Gospod Čuček poziva tedaj vse zastopnike prizadetih krajev, ki leže med Mariborom in Varaždinom, da se združijo v eno družbo, ki bode potem nabrala sredstva za napeljavo električnih vodov in začela takoj s predelavo za to napeljavo.

Nato je pojasnil ravnatelj štajerske električne družbe, g. Droschel, na kak način se bode dal ta naš namen najlažje doseči. Povdaril je tukaj, da bi bilo najbolje, da se osnuje v ta namen družba na delnice, ki jih naj potem vsaka občina po proračunu vsega dela vzame toliko, kolikor bi dotična občina približno rabila električnega toka. Ker so delnice takoj tudi kot vrednostna vloga, je lahko vsaka občina tudi založi pri kakem denarnem zavodu ali tedaj, ko jih nabavi ali pozneje v slučaju porabe.

Za sedaj bode električna napeljava prišla precej drago, toda pomagalo se bode temu na tak način, da bode moral vsaki interesent plačati takoj k napeljavi za vsako luč in za vsako konjsko silo gonilne moči gotovi znesek, ki bode služil kot amortizacija nabavnih stroškov za to veliko električno napeljavo. Ker, ako se to ne bi zgodilo, potem bi za 8 ali 10 let mogoče bili ti nabavni stroški tako veliki, da nebi bili v pravem razmerju z vloženim kapitalom proti enakim podjetjem, ki bi za toliko let pozneje enake naprave

Z možem sta se vračala z božje poti od Sv. Valentina in sedaj sta tu v domači vasi počivala od dolgega pota. A počivanja ni hotelo biti konca; polliter za pollitrom je nosil gostilničar na mizo, a njuna žeja se ni zmanjševala prav nič, le še naraščala je z z vsako novo steklenico, v kateri se je tako vabeče prelival rdeči bizeljec. — Sicer pa mora človek imeti tudi okrepčila po trudu in delu in božja pot bi izgubila polovico svoje lepote in menda tudi polovico dobrih del, ako bi se božjepotniki ne ustavljali po gostilnah. Posebno se je to zdelo potrebno Škrjancu, ki se tudi drugače ni ogibal hiš, kjer Bog „roko vun moli“, in ljudje so to dobro vedeli, kajti koder je Škrjanec zidal, povsod so mu pripravili nekaj steklenic slivovke ali ruma, da se je odtešcal zjutraj, preden je začel delati. Kajpak zjutraj ga en štamperl dene vrlo dobro, da spravi nekoliko v tok zaspano kri in pogreje želodec. Zato ni čuda, da si ga privošči danes, ko ima za to kar dva vzroka: nedelja je in z božje poti se vrača.

Skraja sta sedela z ženo sama za mizo in se odpravljala po vsakem pollitru domov. Ko pa je minila v cerkvi služba božja in so začeli prihajati gostje, je Škrjanec mahoma pozabil na odhod. Prihajali so kmetje in on je takoj uganil, da se bo mogoče dalo zasnovati kaj novega dela; staro mu že pohaja in kaka ugotovitev se vendarle najlepše dela

delala. Tudi je omenil, da je ta napeljava vodov zmeraj najbolj gospodarsko izpeljana, ako ide po najkrajši poti, posebno glavni vod. Manjši postranski vodi lahko so speljani tudi malo po ovinkih skozi vasi, ali pri glavnih so zato stroški neizmerno višji.

Kar se tiče zgube gotovega dela električnega toka vsled daljave, napr. iz Maribora do Varaždina ali do Murske Sobote ali Gornje Radgone, se bomo vendar morali odločiti, da bi se tok računal povsod jednako, ker drugače je računsko poslovanje silno oteženo in so tudi v drugih krajih to načelo sprejeli.

Pač pa potem mora vsaka občina ali večje podjetje prispevati k celotni napeljavi po ključu odvzeta električnega toka in to za celo napeljavo od začetka do konca, seve brez hišnih vodov.

Ta električna naprava bi tedaj bila izpeljana iz Maribora naravnost ob Dravi najkrajšim potom v Ptuj, nekako v sredi bi se odcepil vod za Pragersko, Slovensko Bistrico in Konjice in druge tam blizu ležeče vasi Ptujkega polja; iz Ptuja bi vodila napeljava do Ormoža, kjer bi se cepila v vod za Ljutomer in Čakovec. V Ljutomeru bi se cepila napeljava zopet za Mursko Soboto in Gornjo Radgono kakor tudi za Mursko polje obenem; v Čakovcu pa za mesto Varaždin in Doljno Lendavo. Sklenilo se je nazadnje, da vsako mesto, trg in večja občina, kakor okrajni zastopi, ki pridejo tukaj v poštev, izvolijo po enega zastopnika v to družbo, ki bo sestojala iz širšega odbora in potem ti volijo jeden manjši odbor 6 članov ali s strokovnjaki skupno 7 ali 8 oseb, tako da je delo in sklepčnost pri važnih zadevah lažje mogoča; za sedaj pa obstoječi odbor, kakor hitro pošlje štajerska električna družba iz Gradca strokovnik za predelavo, kar je obljubil na-

pri kozarcu dobrega vina. Res ga je kmalu prosil Hrastnik, bi li ne prišel k njemu v delo; okna pri hiši misli povečati in marsikaka drobnarija se še mora popraviti. „Hm,“ je menil Škrjanec malomarno, kakor bi mu ne bilo nič za to, „pri Lazniku imam za par dni dela in Juriju moram prekriti koč, potem bi kar prišel.“ Začela sta računati, česa bi bilo treba in koliko bi cela reč stala.

Ura je šla na tri. Večernice so minile in ljudje so hiteli na vse strani; Škrjanec in Hrastnik pa še vedno nista bila gotova s kupčijo. Tedaj sta pritekla od brvi sem dva otroka, deček kakih devetih let, bos, v blatni, raztrgani obleki, bledega lica in globoko udrthi oči, ki so nemirno hitele od predmeta do predmeta, in deklica, nekoliko manjša, a po obleki in licu prav podobna svojemu bratcu, obema se je na obrazih videlo, da jim stric glad ni neznan. Otroka sta že od daleč slišala očetov glas in hitela proti hodniku. „Mama, mama!“ klicala je deklica, deček je pa teklen molče, da bi temprej prišel do staršev.

„Kaj pa lazita okoli, ali ne moreta biti doma pri starem očetu?“ karala ju je mati za pozdrav, oče se pa ni zmenil za nju.

„Lačna sva in oče nič ne kuhajo; to-bak kadijo.“

„Kupite mi kruha, mama!“ zaprosi deklica.

vzoči ravnatelj tekom 14 dnij, da potem odbor obvesti, koliko bo ta prispevek za predela približno znašal in potem pa bode se takoj začelo z natančnim proračunom, tako da imamo do konca junija letos že celoten račun za vse napeljave do vseh omenjenih mest in trgov.

Ravnatelj Droschel je izjavil, da, ako se resno poprimemo dela, lahko imamo že električno napeljavo gotovo do jeseni leta 1921.

Da bi mogoče zmanjkalo pri električni centrali na Fali električnega toka vsled nizke vode, ni misliti, ker ima Drava zmeraj še v največji suši primerno višino vode in potem dobijo drugi obrati manj moči, kakor tovarna za dušik v Rušah in trboveljska družba.

S povabilom, da se tekom meseca maja zopet snidemo, ko bomo imeli že stroškovnik za predela v rokah, je zaključil predsednik zborovanje in se zahvalil vsem udeležencem, posebno pa gospodom inženirjem štajerske električne družbe iz Gradca.

Gospodarstvo.

Rdečica je v ptujskem okraju zelo razširjena. Seveda okrajni živinozdravnik o tem nič ne ve, kajti kmet zamolči v svoji nevestnosti vsak slučaj, ker se boji strogih naredeb, katere se pri tej bolezni ukažejo. Dolžnost okrajnega živinozdravnika bi bila, da se tudi na deželi malo ogleda in se sam prepriča o položaju, kakor je bil preje slučaj, ko se je okr. živinozdravnik sam pripeljal k kmetu in mu je svinje proti tej nevarni bolezni cepil. Upamo, da se nekaj ukrene, drugače bi propadla naša svinoreja, katera je v zadnjem času stala na visoki stopnji.

Trgovska zveza z Avstrijo. Naša država namereva postaviti trgovsko vez z Avstrijo na drugačno podlago kot so kompenzacijske pogodbe. Zato Centralne uprave za trgovski promet z inozenstvom, podružnica v Ljubljani ne sprejema več uplačil na račun kompenzacijske pogodbe 180/SHS z Avstrijo. Do preklica se sprejema denar le za zdravilo, kemikalije, ogljikovo kislino in elektrotehnični material.

Vseslovenski trgovski shod v Ljubljani. Ljubljana, 12. aprila. (LDU.) Vseslovenski trgovski shod včeraj 11. t. m. je bila sijajna

„Ti,“ obrne se žena k možu, „kupi otrokoma kruha, da bosta jedla!“

„Mir mi dajte, pa domov se spravite!“ Škrjančev glas je zvenel zadirčno, nič očetovsko, kajti vino mu je razdražilo živce in ne manj kupčija s Hrastnikom, ki je premalo obljubljal.

„Pa narediva počez“, je bolj kričal kot govoril, „jaz sem pri svoji hrani in dobim sam delavce, le material mi boš pripravil.“

„Kruha!“ je zopet zaprosil deklečji glas.

„Le potrpi, Micika, saj gremo kar domov, na malo vina, pij tukaj le“, tolaži lačno hčerko mati in ji ponuja poln kozarec.

„Nočem vina, lačna sem!“

„Pa dajte meni, mama“, oglasi se deček, ki je dozda tiho opazoval, kako se prepira oče s Hrastnikom; ni razumel, čemu se kregata radi hiše.

„Vidiš, Jožek je bolj priden kot ti, cerkljivka!“

Deček je krepko potegnil iz kupice in črne oči so se mu zasvetile in postale še bolj nemirne. Zopet se je obrnil proti očetu, ki se pa ni zmenil zanj.

„Počez mi je še ljubše. Toda računati moraš kakor gre, ne pa dreti ljudi“, pravi Hrastnik.

„Zastonj ti ne bo delal nihče, in če dobiš takega, ga kar vzemi.“

„Ne zahtevam zastonj, toda Coklin izpod Homa bi rad naredil ceneje.“

„Pa dobi njega, hudič stisnjeni, čemu potem prosiš mene,“ Škrjanec je udaril ob mizo, da so zažvenketale steklenice

„Kruha!“ oglasi se tretjič jokajoč glas.

„Daj vendar otroku kruha in ne raz-

manifestacija trgovske solidarnosti. Udeležilo se ga je okoli 1000 trgovcev. Dvorana v Unionu je bila polna. Shod je otvoril predsednik Merkurja Lilek. Predsednikom shoda je bil izvoljen dr. Fr. Windischer, tajnik trgobrtne zbornice; podpredsednik so bili Hrvat Piletić in Slovenca Weixl in Stermecki. V imenu Hrvatov je pozdravil zbor Piletić, v imenu trg. ministrstva dr. Marn, v imenu industrijalcev dr. Hribar. Zbor je trajal 4½ ure. Poslana je bila udanostna izjava prestolonasledniha Aleksandru in zbor je manifestiral za Reko. Stvarne in premišljene referate so podali: Fr. Golob (organizacija našega trgovstva in pomen trgovine za nar. gospodarstvo) V. Weixl (naša trgovina), Dušan Serbec (trgovina in industrija), Fr. Zelenik (naloge gospodarske politike), Iv. Jelačin (slov. trgovstvo in obrtna zakondaja), dr. Jos. Hacin (naše trgovsko šolstvo), dr. Mohorič (zahteve glede prometne in carinske politike). Govoril je še Čuček o pomenu občinskih volitev za trgovce, Lebinger je stavil resolucije za osnivanje blagovne centrale, Sterger pa za trgovski list. Vse resolucije so bile soglasno sprejete. (Zaradi njih obsežnosti jih žal ne moremo objaviti. Op. ur.)

Dobri čevlji po nizki ceni. Lepo se sliši to v današnjem času, ko se nam nudijo slabi čevlji po visoki ceni. Angleški izdelovalci in prodajalci čevljev so ustanovili proti invaziji ameriških čevljev društvo, ki hoče na veliko poskrbeti za nabavo potrebnih surovin za izdelavo čevljev ter urediti čevljarsko delo tako, da bo moglo nuditi dobre čevlje po nizki ceni. V vseh evropskih državah hoče ustanoviti filijalke.

Svetovna produkcija raznih potrebščin se manjša. Tako prinaša „Nieuve Courant“ nastopne podatke: Svetovna produkcija oglja se je zmanjšala za 2.150.000.000 q, pšenice za 320.000.000 q, železa za 140 milijonov q, ameriške volne za 8 milijonov q, sladkorja za 6 milijonov q. Živila so se podražila proti letu 1913 v odstotkih: v Zedinjenih državah za 206, na Angleškem za 257, v Franciji in Italiji za 320, v Nemčiji za 1000 in v Avstriji za 4000.

Dopisi.

Nemškutarski strah pred kaznijo. Protestant

grajaj!“ Tudi ženi se je poznalo, da je pila.

„Molči, baba, vidva se pa domov poberita, otroci niso za oštarijo!“

„Nočem, kruha mi dajte!“ Iz deklečjih oči, zalitih s solzami, se je svetlikalo nekaj upornega, trdega, da so se začudili pivci in pogledali po otroku.

Škrjanec je vzkripela jeza.

„Čakaj, kudič cerkljivi, jaz ti že pokažem!“ Težko je vstal izza mize in se opotekal proti otroku, ki se ni ganil z mesta. Surovo ga je zgrabil s svojo debelo, raskavo levico, z desnico pa začel udrihati po njem z vso močjo. Mala je krčevito zajokala, da se je treslo celo majhno suho telesce. On je pa tolkel dalje.

„Ná, hudič, zdaj boš tiho, ná, ná!“

Mati je v prvem hipu prestrašeno pogledala po pivcih, kakor bi jih hotela prositi pomoči — očitno je bila vajena takih prizorov — potem pa je stekla proti možu, da iztrga otroka nečloveškemu očetu. Po hoji se ji je videlo, da je tudi ona preveč pila. Škrjanec se je opotekal z otrokom proti brvi, kakor bi ga hotel zanesti v vodo, in ga tepel vedno bolj.

„Pusti otroka, živina!“ zakričala je in skušala iztrgati hčerko podivjanemu očetu. On jo je pa sunil, da se je opotekla, malega bitja pa ni nehal tepsti.

„Še umoriš ga, ali si oče ali si divjak?“ Žena se je zopet zagnala proti možu. „Jezus, Marija, ubije mi ga na mestu, pomagajte vendar, res ga ubije!“ začela jo obupno klicati na pomoč, videč, da mu ne more iztrgati otroka.

Skoro do brvi so se že privrvali; tedaj je

Putschnigg, bivši trgov. pomočnik pri Voglu v Ptuj, se je od tistega časa, ko je popeval v kavarni Evropa izzivalne pesmi „Wacht am Rhein“ in druge, preselil v Haloze v svojo gorico. Vzrok je ali strah pred kaznijo, ali pa sram pred Ptujčani. Pisma mu donasajo Haloške srake, le včas ga obišče kakov nemški golobček. Se bojo že spametovali.

Mestni otroški vrtec v Aškerčevi ulici je končno tudi dobil nov napis. Upati smemo, da bodo zdaj starši našli in tudi svojim malim pokazali pot v to lepo zavetišče. Kdor si hišo ogleda samo od zunaj, niti ne slutiti, da je znotraj res pravi vrt za otroke, kjer ima vsak malček tudi svojo gredico, da jo obdeluje in goji rastline.

Mestni Ferkov muzej (vhod skoz gimanzijo) je znamenitost, kakoršno ima malokatero mesto. Zbirka obsega vse kulturne dobe človeštva, orodja iz kamene in železne dobe, zlasti pa starorimske izkopine. Muzej bi moral poznati vsak Ptujčan in vsak izobraženec iz okraja. Učiteljstvo naj vodi šolske otroke v muzej, pridobili bodo več kakor od najboljšega zgodovinskega predavanja. — Na koncu Gornjega Brega nedaleč od mariborske ceste je dobro ohranjeno svetišče solčnega boga Mitre, tudi last ptujskega muzejskega društva.

Smrtna nesreča. Dne 16. pret. m. je 32 letni kočarski sin Franc Jeza pri podiranju dreves smrtno ponesrečil.

Sv. Trojica v Halozah. Na sestanku tukajšnjih viničarjev 4. t. m. so soglasno sklenili svoje gospodarje obvestiti, da, če se jim plača ne zviša so primorani v tej draginji svoje službe odpovedati in iti v tovarne ali k rudokopom. Tam imajo delavci vsaj svoje aprovizacije, pri katerih dobijo ½ ceneje živila kakor pa mi ubogi viničarji tu na deželi. Sklenili so tudi, da bodo vsi viničarji ob času volitev v državni in deželni zbor volili z demokratsko stranko, ker nam sedanja vlada noče priskočiti napomoč in nam olajšati bedo. Prejšnja vlada nam je priskrbelala cenejšo koruzo za januar in svečan. Od tega časa, kar je pa klerikalna vlada na vladnem stolcu, smo revni sloji popolnoma pozabljeni. To si bomo zapomnili. S čim bomo otroke preživljali, s čim oblekli sebe in otroke, da jih bomo mogli pošiljati v šolo, s čim obuti? V šolah je vedno več izdatkov za šolske potrebščine (zvezki itd.) vse se je od lanskega leta za 80% podražilo, a plača pa še vedno

divjak še parkrat z vso močjo butnil ubogo bitje, potem ga je pa vrgel na trato kakor vržemo proč kos lesa, ki ga ne rabimo več.

„Sedaj imaš dovolj, satan!“ zamrmal je med zobmi in se vrnil pod mostovž. Otrok je padel na trda tla, kakor kamen in se ni ganil, tudi plakal ni več, celo telo se mu je pa krčevito stresalo. Mati pa, omotena po vinu, je bolj padla kakor pokleknila ob hčerki in začela pretresljivo klicati: „Micika, Micika!“ Čez nekaj časa se je dekletce zavedlo in zopet bridko zaplakalo. Ko je pa zagledalo mater poleg sebe, je uporno otrlo solze iz oči, hitro vstalo in ne da bi se kaj več ozrlo na mater, je naglo zbežalo čez brv proti domu. Mati je obsedela na trati sama, nekaj časa gledala za ubeglim otrokom, potem je pa zakrila obraz z rokami in bridko zaplakala.

Škrjanec se je mirno vrnil pod hodnik, prijel kupico in spil na dušek; potem je pa dejal pol sebi, pol celi mizi: „Tako zdaj bo mir, če ne, bom pa še babo.“

Deček je stal ves ta čas pri mizi in topo gledal grozoviti prizor. Ko se je oče vrnil, zagledal se je zopet vanj; oče ga je opazil:

„Kaj me zijaš! Domov se poberi! — Toda čakaj, ti se vsaj ne dereš, tu imaš vina in kruha, sem le na klop sedi!“

Deček je zopet krepko pil in oči so se mu zasvetile še bolj. Oče ga je pohvalil, da je priden.

Izmed pivcev ni rekel nobeden nič, le vsak je strmел v svoj kozarec; gostilničar je stal ob strani in rožljaj v žepu z drobižem.

D. Krničan.